

27.10.2014

Jakelussa mainituille

Viite

Asia

Opetus- ja kulttuuriministeriön ohje yliopistojen pääomittamisesta ja valtion vastinrahakelpoisen varainhankinnan ehdoista ja menettelytavoista vuosina 2014–2017***Tausta***

Valtioneuvosto päätti 3.4.2014 osana julkisen talouden suunnitelmaa valtiontalouden kehyksistä vuosille 2015–2018. Osana kehyspääatöksen kasvupanostuksia on todettu, että ”yliopistoja varaudutaan pääomittamaan kolminkertaisesti yliopistojen keräämään yksityiseen pääomaan nähden, kuitenkin enintään 150 miljoonalla eurolla”. Pääministeri Stubbin hallituksen ohjelma (24.6.2014) linjaa, että ”hallitus vahvistaa sovitusti yliopistojen oman varainhankinnan mahdollisuuksia”.

Rahankeräyslain osauudistus tuli voimaan 1.9.2014. Uudistuksen jälkeen luvansaajayhteisön tarkoituksen yleishyödyllisyyden yksinomaisuus vaatimuksesta luovuttiin. Rahankeräyksellä hankitut varat tulee käyttää yksinomaan yleishyödylliseen tarkoitukseen. Rahankeräyslain 6 § 1 momentin mukaan ”yliopistolain (558/2009) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulla yliopistolla on oikeus toimeenpanna rahankeräyksiä varojen hankkimiseksi yliopistolain 2 §:n mukaisen toiminnan tukemiseen sekä vuosina 2014–2017 yliopiston pääomittamiseksi.”

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan kannanotto pääomittamisesta ja valtion vastinrahaan oikeuttavasta varainhankinnasta

Talouspoliittinen ministerivaliokunta käsitteli 21.10.2014 yliopistojen pääomittamista ja valtion vastinrahaan oikeuttava varainhankintaa vuosina 2014–2017. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan kannanoton mukaan:

Yliopistojen vastinrahaan oikeuttava varainkeruu toteutetaan siten, että valtion vastinrahoitus kirjataan yliopistojen peruspääomaan. Yksityishenkilöiltä ja yhteisölahjoittajilta kerätyt varat (yksityinen pääoma) kirjataan osaksi yliopistojen muuta pääomaa tai rahastoidaan yliopiston päätösvallan alaisiin ja sen taseeseen kuuluviin rahastoihin.

Valtion vastinrahakäsittelyssä huomioon otettava yksityisen pääoman kerääminen tapahtuu 1.11.2014–30.6.2017 välisenä aikana. Yliopistojen tasavertaisen kohtelun turvaamiseksi pääomittamiseen varattu määräraha budjetoidaan kokonaisuudessaan vuoden 2017 talousarvioon siten, että valtion vastinrahoituspäätökset tehdään yhdellä kertaa loppuvuodesta 2017.

Yliopistoja varaudutaan pääomittamaan kolminkertaisesti yliopistojen keräämään yksityiseen pääomaan nähden kuitenkin enintään 150 miljoonalla eurolla. Valtion vastinrahoitus kohdennetaan eri yliopistojen kesken suhteessa yliopistojen keräämään yksityiseen pääomaan.

Valtion vastinrahaan oikeuttavan lahjoituksen tulee olla annettu yliopiston toimintaan yleisesti ilman lahjan käyttötarkoitusta rajoittavia ehtoja. Vähintään 10 000 euron yksittäinen lahjoitus voidaan kuitenkin lahjakirjan määräyksellä kohdentaa yliopiston koulutuslalle. Lahjoittaja ei voi lahjoituksellaan sitoa yliopiston muiden varojen käyttöä.

Valtion vastinrahaan oikeuttavaksi hyväksytään ainoastaan vastikkeettomat rahalahjoitukset. Osake-, kiinteistö- tai muut esinelahjat tai aineettomat oikeudet eivät oikeuta valtion vastinrahaan. Testamenttilahjoitus ei oikeuta valtion vastinrahaan.

Valtion vastinrahoitukseen ei oikeuta:

- Yliopistokonserniin kuuluvien yhtiöiden, yliopiston omien rahastojen tai yliopistoja lähellä olevien säätiöiden, kuten tukisäätiöiden, lahjoitukset. Yliopistoa lähellä oleva säätiö on sellainen, jonka sääntöjen mukaan säätiön yhtenä merkittävänä tehtävänä on tukea yksittäisen yliopiston toimintaa.
- Valtion omistamien erityistehtäviä hoitavien yhtiöiden lahjoitukset.
 - Tästä poiketen valtion vastinrahaan oikeuttavina lahjoittajatahoina käsitellään valtion omistamia kaupallisesti toimivia yhtiöitä.
- Yksinomaan yksittäisen yliopiston toimintaa perinteisesti tukeneiden yhteisöjen ja säätiöiden lahjoitukset.
- Kuntien lahjoitukset ja kuntien suoraan tai välillisesti omistamien yhtiöiden tai liikelaitosten kautta tulevat lahjoitukset.
- Pääosin julkisin varoin rahoitettujen (esim. ammattikorkeakoulut) tai verotusoikeuden omaavien julkisoikeudellisten yhteisöjen (esim. seurakunnat) lahjoitukset.
 - Tästä poiketen valtion vastinrahaan oikeuttavina lahjoittajatahoina käsitellään ylioppilaskuntia ja osakuntia sekä niiden omistamia yhtiöitä sekä kauppakamareita, jotka eivät ole julkisesti rahoitettuja yhteisöjä.

Vastinrahakelpoisia ovat lahjoitukset, jotka on maksettu viimeistään 30.6.2017 yliopiston tilille tai jotka ovat pankkien välisistä maksuliikenneajoista tai luottokunnan verkkomaksun

käsittelyajoista johtuen kirjautuneet yliopiston tilille enintään kuusi työpäivää määräajan jälkeen.

Kaikissa vähintään 10 000 euron lahjoituksissa tulee käyttää opetus- ja kulttuuriministeriön laatimaa lahjakirjamallia. Yliopistokohtaisten lahjakirjojen tulee sisältää vähintään lahjakirjamallin mukainen sisältö, eikä niihin saa sisältyä tästä poikkeavia lahjoituksen kohdentamisehtoja. Lahjoitukset tulee olla todennettavissa yliopistojen kirjanpidosta ja ne tarkastetaan soveltuvin osin kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja sekä olennaisuuden periaatetta noudattaen. Tilintarkastajien kanssa erikseen sovittavista toimenpiteistä ja lahjoitusten kirjanpidollisesta käsittelystä annetaan yliopistoille opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeistus.

Alle 1000 euron yhteisölahjoittajien ja yksityisten tahojen lahjoitukset yliopistot voivat ilmoittaa vastinrahahakemuksessaan lahjoittajasektoreittain yhtenä kokonaisuutena todeten näiden lahjoitusten yhteenlaskettu euromäärä ja lahjoittajien lukumäärä.

Valtioneuvosto ratkaisee valtion vastinrahoituksesta päättäessään erikseen kunkin yksityisen pääomasijoituksen hyväksyttävyyden valtion vastinrahoitukseen oikeuttavaksi talouspoliittisen ministerivaliokunnan edellä puoltamien periaatteiden mukaisesti.

Yliopistojen tulee järjestää lahjakirjojen ja muun varainhankinnan tuottamien aineistojen (ml. valtion vastinrahoitus) arkistointi asianmukaisesti ja raportoida avoimesti ja läpinäkyvästi erityisesti koulutusaloille kohdennettujen lahjoitusten käytöstä sekä peruspääoman sijoitusstrategiasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tarkentaa vastinrahakelpoista varainhankintaa seuraavasti:

Varainhankinnan yksilöinti

Yliopistojen tulee järjestää kirjanpitoonsa niin, että kirjanpidon raportista saadaan esimerkiksi kustannuspaikkaseurannalla tai projektikoodeilla varainhankinnan kokonaistulos ja siitä edelleen johdettuna vastinrahahakemuksessa edellytettävät tiedot.

Yliopiston tulee sisällyttää kirjanpitoonsa ja sitä tarkentavaan aineistoon vähintään seuraavat tiedot lahjoituksista:

- a. Lahjoittaja
- b. Lahjoittajan henkilötunnus tai y-tunnus (silloin kun on tiedossa, kuitenkin kaikista yli 1000 euron lahjoituksista)
- c. Lahjoittajasektori
- d. Lahjoituksen euromäärä
- e. Lahjoituksen kirjautumispäivä yliopiston tilille

- f. Vähintään 10 000 euron lahjoituksen kohdentumisesta koulutuslalle tai yleisesti yliopiston toimintaan
- g. Tosite (lahjakirja)

Yliopiston tulee kerätä valtion vastinrahaan liittyvät lahjoitukset pankkitilille, jonka saldo on em. keräyksen alkaessa nolla euroa. Nollasaldotili, jolle varainhankintakampanjan lahjoitukset maksetaan, selkeyttää valtion vastinrahaan liittyvien lahjoitusten yksilöintiä ja erillään pitoa muusta yliopiston varainhankinnasta.

Yliopiston hakemus opetus- ja kulttuuriministeriölle valtion vastinrahoituksesta

Yliopistojen tulee valtion vastinrahoituspäätösten valmistelua varten toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriöön **viimeistään 18.8.2017** seuraavat tiedot:

1. Yliopiston rehtorin allekirjoittama hakemus valtion vastinrahoituksesta.
2. Kirjanpitoon perustuva excel-muotoinen kooste (liite 1) lahjoituksista, jotka täyttävät talouspoliittisen ministerivaliokunnan valtion vastinrahalle asettamat ehdot ja jotka yliopisto haluaa huomioon otettavaksi valtion vastinrahoituksesta päätettäessä.
Alle 1000 euron yhteisölahjoittajien ja yksityisten tahojen lahjoitukset yliopistot voivat ilmoittaa vastinrahahakemuksessaan lahjoittajasektoreittain yhtenä kokonaisuutena todeten näiden lahjoitusten yhteenlasketun euromäärän ja lahjoittajien lukumäärän.
3. Opetus- ja kulttuuriministeriön laatiman lahjakirjamallin (liite 2) mukaiset lahjakirjakopiot kaikista vähintään 10 000 euron lahjoituksista.
4. Yliopiston tilintarkastajan allekirjoittama raportti erikseen sovituista toimenpiteistä.
Opetus- ja kulttuuriministeriö lähettää vuoden 2014 aikana ohjeen tilintarkastajien kanssa erikseen sovittavien toimenpiteiden raportin sisällöstä.

Lisätietoja

Lisätietoja varainhankinnan juridisista kysymyksistä ja lahjakirjamallista antaa hallitusneuvos Immo Aakkula puh. 0295 3 30354, immo.aakkula@minedu.fi ja muissa varainhankintaan liittyvissä asioissa opetusneuvos Ulla Mäkeläinen puh. 0295 3 0223, ulla.makelainen@minedu.fi.

Ylijohtaja

Tapio Kosunen

Opetusneuvos

Jorma Karhu

Liitteet I Kirjanpitoon perustuva excel-muotoinen kooste lahjoituksista, joita vastaan yliopisto hakee valtion vastinrahoitusta
II Opetus- ja kulttuuriministeriön laatima lahjakirjamalli yliopistojen valtion vastinrahaan liittyville vähintään 10 000 euron lahjoituksille

Jakelu Yliopistot

Tiedoksi Opetus- ja viestintäministeri Krista Kiuru
Erityisavustaja Mikko Koskinen
Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö/budjettiosasto
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Okmsalamahaotyönjakaja